

serpent). -m. 1 A snake. वामाङ्गीकृतवामाङ्गी कुण्डलीकृतकुण्डलि Udb. -2 A peacock. -3 An epithet of Varuṇa, and of Śiva. -4 The spotted or painted deer. -5 The golden mountain; काञ्चनाद्रौ सर्पे पुंसि तु कुण्डली Nm. -नी A form of Durgā or Śakti. -2 N. of a नाडी in Yoga.

कुण्डली, -**कुण्डलिका** A kind of sweetmeat (Mar. जिलेबी.)

कुण्डलीकृत a. Forming a ring, coiled. कुण्डलीकृतकुण्डलि Udb. **कुण्डलीकरणम्** Bending a bow so as to form a circle; Hch.

कुण्डिका 1 A pitcher. -2 A student's water-pot (कण्डलु). कुण्डिकां वामहस्ते च धारयेत्तु सरस्वती Māna. 54. 22; Mb. 12. 18. 19. -3 A small pool; नवा कुण्डिका Mbh. on P. I. 1. 44.

कुण्डिन् m. 1 An epithet of Śiva. -2 A bastard. -3 A horse.

कुण्डिनम् -**पुरम्** N. of a city, the capital of the Vidarbhas.

कुण्डिनाः Descendants of कौण्डिन्य P. IV. 1. 105; II. 4. 70.

कुण्डि (-ण्डी) र a. Strong, powerful. -रः A man.

कुतपः 1 A Brāhmaṇa. -2 A twice-born man (द्विजन्मन्). -3 The sun. -4 Fire. -5 A guest. -6 An ox, a bull. -7 A daughter's son. -8 A sister's son. -9 Grain. -10 The eighth Muhūrta of the day; Mb. 13. 126. 36; cf. अहो सुहूर्ता विख्याता दश पञ्च च सर्वदा । तत्राष्टमो सुहूर्तो यः स कालः कुतपः स्मृतः ॥ -11 A musical instrument. -12 A time suitable for the performance of sacrifices to the manes. -**पम्** 1 The Kuśa grass. -**Comp.** -**अष्टकम्** eight कुतपs namely, मध्याह्न, शृङ्गपात्र, ऊर्णावन्न, रौप्य, दर्भ, वत्स, धेनु, दौहित्र. -**सप्तकम्** seven things to be given in honour of the dead at the श्राद्ध ceremony, namely, शृङ्गपात्र, ऊर्णावन्न, रौप्यधातु, कुशतृण, सवत्सा धेनुः, अपराह्नकाल, कृष्णतिल.

कुतस् ind. 1 From where, whence; कस्य त्वं वा कुत आयातः Moha M. 3. -2 Where, where else, in what (other) place &c.; तातीयस्य कुतो गतिः Bhāg. 8. 19. 34; ईदग्निनोदः कुतः Ś. 2. 5. -3 Why, wherefore, from what cause or motive; कुत इदमुच्यते Ś. 5. -4 How, in what manner; स्फुरति च बाहुः कुतः फलमिहास्य Ś. 1. 16. -5 Much more, much less; न त्वत्समोस्त्यभ्यधिकः कुतोऽस्यः Bg. 11. 43, 4. 31; न मे स्तेनो जनपदे न कदर्थो...न स्वैरी न स्वैरिणी कुतः Ch. Up. -6 Because, for; Ś. 1. कुतस् is sometimes used merely for the abl. of किम्; कुतः कालात्समुपपन्नम् V. P. (= कस्मात् कालात् &c.). कुतः becomes indefinite when connected with the particles चिद्, चन, or अपि. भयं कञ्चिन्न चास्मासु कुतश्चिद्विद्यते महत् Rām. 2. 74. 20.

कुतस्य a. 1 Whence come; अपरिस्फुटनिस्वाने कुतस्येऽपि वर्मादृशी (स्थिता) U. 3. 7. -2 How happened.

कुतोनिमित्त a. Having what cause or reason; कुतो-निमित्तः शोकस्ते Rām. 2. 74. 20.

कुतुकम् 1 Desire, inclination. -2 Curiosity (= कौतुकम्) ततोऽतिकृतकोद्ध्युय Bhāg. 10. 13. 56. -3 Eagerness, ardour, vehemence; केलिकलाकुतुकेन च काचिदमुं यमुनाजलकूले । मञ्जुल-वञ्जुलकृद्गतं विचकर्ष करेण दुकूले Git. 1.

कुतुकित, -**न** a. Curious, inquisitive; उदरं परिमाति मुष्टिना कुतुकी कोऽपि दमस्वसुः किमु N. 2. 34.

कुतुपः, -**कुतू**: f. A small leathern bottle for oil. -**पः** 1 The eighth Muhūrta of the day. -2 = कुतप 12 q. v.

कुतूहल a. 1 Wonderful. -2 Excellent, best. -3 Praised, celebrated. -**लम्** 1 Desire, curiosity; उज्झित-शब्देन जनितं नः कुतूहलम् Ś. 1; यदि विलासकुलासु कुतूहलम् Git. 1. (पपौ) कुतूहलेनेव मनुष्यशोणितम् R. 3. 54; 13. 21; 15. 65. -2 Eagerness. -3 What excites curiosity, anything pleasing or interesting, a curiosity. -4 Delight, pleasure अकृत मधुरैरम्बानां मे कुतूहलमङ्गकैः U. 1. 20.

कुतूहलिन a. 1 Desirous, struck with curiosity; Mal. 1. -2 Eager, impatient; न जातु स्यात्कुतूहली Ms. 4. 63.

कुतूणम् An aquatic plant.

कुतूथ (in Astr.) The fifteenth Yoga.

कुत्र ind. 1 Where, in which place; कुत्र मे शिशुः Pt. 1. प्रवृत्तिः कुत्र कर्तव्या H. 1. -2 In which case; तेजसा सह जातानां वयः कुत्रोपयुज्यते Pt. 1. 328. -3 How little consistent with, or different from; कुत्राशिषः श्रुतिसुखा मृगतृष्णरूपाः Bhāg. 79. 25. (कुत्र is sometimes used for the loc. sing. किम्). When connected with the particles चिद्, चन or अपि, कुत्र becomes indefinite in sense. कुत्रापि, कुत्रचित् कुत्रचन somewhere, anywhere; न कुत्रापि nowhere; कुत्रचित् कुत्रचित् in one place-in another place, here-here; विशिष्टं कुत्रचिद्विजम् Ms. 9. 34.

कुत्रत्य a. Where living or residing.

कुत्स् 10 Ā. (कुत्सयते, कस्ति) To abuse, revile, censure, condemn; पूजयेदशनं नित्यमचाञ्चैतदकुत्सयन् Ms. 2. 54; Y. 1. 31; Śānti. 2. 30.

कुत्सनम्, **कुत्सा** Abuse, contempt, reproach, abusive language; देवतानां च कुत्सनम् Ms. 4. 163; Ks. 61. 298. -**ना** Expression of contempt.

कुत्सित p. p. 1 Despised, contemptible; अस्य क्रूरैर्विशं-सैश्च कर्मभिलोककुत्सितैः Rām. 5. 49. 19. -2 Low, mean, vile. -**तम्** Censure.

कुत्सला The indigo plant.

कुथ 4 P. (कुथ्यति, कुथित) To stink, become putrid, or foul.

कुथः The Kuśa grass. अथ स वल्क-दुकूल-कुथादिभिः Bk. 10.

कुथः, -**थम्**, -**था** 1 A painted cloth serving as an elephant's housings (Mar. झूल); उत्सृष्टवजकुथकट्टा धरित्रीमानिता विदितनयैः श्रमं विनेतुम् Ki. 7. 30. -2 A carpet